

החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות

מ.

עין משפט
גרי מצוה

גא א מיי פ"י מהלכות
מעשה קרנות ה' ב
סמך עשין קפד קשה:
גב ב מיי טס הלכה א:
ג ב מיי פ"ב מהלכות
שבתת עשור הלכה ז
סמך לאון פ"ו טו"ש"ע א"ח
סימן תריב ספ"ק ז:
סא ד מיי פ"ב מהל'
מעשה קרנות ה'
יד סמך לאון של:
ה ה מיי פ"ו מהל' חמך
ומנה הלכה ז סמך
עשין מ טו"ש"ע א"ח סימן
תמך ספ"ק ג:
סג ו טו"ש"ע א"ח סימן
קסב ספ"ק ז:
סד ז מיי פ"ג מהלכות
מהלכות הלכה ז סמך
עשין נא טו"ש"ע שס
ס"פ:
סה ח מיי ט"ז פ"א הל'
ז סמך עשין לו טור
ש"ע ח"מ פ"י רעו ט"ז:
סו ט מיי פ"א מהלכות
יעום הלכה ג סמך
עשין כז ולחון קי טור
ש"ע א"ח סימן קסב
ספ"ק ז:

תורה אור השלם

1. וְאָבָלוּ אַתֶּם אֲשֶׁר
כָּפַר בָּהֶם לְמַלְאֵל אֶת יָדָם
לְקַדֵּשׁ אֶתְּךָ וְךָ לֹא
יֵאבָלוּ בִּי קִדְשׁ הָבִים:
שבחות כ"ט לג
2. כי כל הנפש אשר לא
תעשה בצדק יחיה הנה
וְבִרְבָּהּ מִמֶּנִּיהָ:
ויקרא כג טז
3. לא תאפה חמץ
חֲלָקִים וְנִתְּחִי אֶתְּךָ מֵאֲשֵׁי
קִדְשׁ קְדוֹשִׁים הוּא
בְּחֻשָּׁתָּא וְאֵבָאָם:
ויקרא י י
4. לא תאכל עליו חמץ
שְׂבֻעַת יְמֵים תֹּאכַל עֲלָיו
מִצֹּאת לֶחֶם עִנִּי בִּי
חֲפִזָּהּ יֵצֵאת מֵאֶרֶץ
מִצְרָיִם לְשֹׂמֵן תֹּחֵב אֶת
יוֹם אֲחֵרֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ:
דברים טו ג
5. וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר
תֵּלַד יִקָּח עָלָיִךְ שֵׁם אֲחִיו
הַמּוֹת וְלֹא יִקְחָה שְׂמוֹ
מִיִּשְׂרָאֵל: דברים כה ה

מוסף רש"י

ואכלו אותם. גמולות
מני, אשר כופר בהם.
תכז כפרה גני אכילה,
למינחם לחץ נאכילה
תליה כפרה (פסחים טו).
האוכל אכילה גסה
ב"ה"ב"ג. שאלו ליו יום
הכפורים על הזוג, שהיה
זכר מסעודה שהפסוק היה
וכל מה שאלו משתהיה
תקנה גסה היה שאלו
לנהא (יומא טו). ואפילו
חלקם. שמיים לא
תאפה חמץ. דרשונן
ליה הלא תלקח קדחה נמי
לפניו אלא תאפה (סוטה
טו). אב קודם. ליש
גז או חמו שמו, לכל
ירצא יריבו. דהיינו אחי
המת (שב"ס יב סו).
אסמיה. לקוח כתיבה ז'
מניסמא (ב"מ כז).

רצה בהן אחר אוכלה. והא דלרשין צ"צ דקדושתן (דף גג.) לכל
צני אחרן מהיה איש כאחיו היינו של אותו משמר או של אותו
צית אז א"ר הכא מרצוי ילפינן דכהן המקריב רצין שיאכל ממנה
ולא כולה: **מאי** תרי גווני איבא. ליתא למימר רצה לשם סעודה
אוכלה רצה לשם מצוה דלחין רצין
שימכוין לשם מצוה אלא שלא יאה
אוכלה אכילה גסה:

אכילה גסה ב"ה"ב"ג פמור. וא"ת
דלמר צפרק מני שאלמר
הריני מיר (מיר דף גג.) וטס) כי ישרים
דרכי ה' לדיקים ילכו צם ופושעים
יכשלו צם (הושע יד) משל לז' צני ארס
שגלו פסמיהן אחד אכלו לשם פסחו
ואחד אכלו אכילה גסה ומשמע הסס
דמרויהו נפקי אלמנא הויא אכילה וי"ל
דמרי עניי אכילה גסה הסס א):
מצות אמר רחמנא. פי' צקונט'
ואכלוה מצוה אלל המוצא
וגו' ובשמניי של מלואים כתיב ואפילו
לשמואל דלמר בריש הקומץ רצה
(מנחות דף טו.) דלל ילפינן דורות
משעה שמא הכא איכא שום ימור:
שנה בה קרא לעבב. הך דהכא
לא הוי כמו שנה עליו הכמוז
לעבד דעלמא דמהיכא מייתי לעבד
דלמנא למצוה הוה דלמר רחמנא דלא
ליעבד חלוט אלא לעבד כלומר דבעינן
מצה מעלייתא ולא חלוט ט):

ביון דהדר אפיה בתגור. או
באילפס לחס איקרי ואדס יוצא
צה ידי חובתו פסחא או דלמר צפ'
כל שעה (פסחים דף לו.) לחס עוני פרת
לחלוט ואשפיה אר"ת דהתם בלל הדר
אפיה בתגור ועוד אר"ת דהתם
בחלוט גדול דומיא דלשישה ולא חשיב
לחס עוני לפי שהוא גדול ולא משום
דחלוט א"ר התם צבלינתו קשה והכא
צבלינתו רכה כגון סופגנין או חלת
המשרת דמפרש התם דליינו חלוט
של צבלי דלמ דלא מתייב בחלה ולא
חשיב לחס אלא על ידי אפיה ולהכי
חשיב שפיר לחס עוני אע"ג דחלטיה
אזל צבלינתו עצה מיפסל לעשות דחשיב
לחס עשירות אפ"י לא הדר אפיה וצפ'
כל שעה (טס ד"ה פרט) הארכמי:
אזל

כאחד מן האחים אינו אלא אחד מן האחים מיבעי ליה אלא אלא אלא
ואפסדה מיבום לקנסיה קמ"ל: אם יש שם אב: דאמר מר האב קודם לכל
יוצאי ירכו: הכונס את יבמתו וכו': מ"ט יקום על שם אחיו אמר רחמנא והרי
קם: ר' יהודה אומר וכו': אמר עולא הלכה כר' יהודה וכן א"ר יצחק נפחא
הלכה כר' יהודה ואמר עולא ואיתניא ר' יצחק נפחא מ"ט דר' יהודה דכתבי
והיה הבכור אשר תלד בכבוד מה בכור לו בחיי האב אף האי גמי אין לו
בחי האב אי מה בכור נומל פי שנים לאחר מיתת האב אף האי נומל פי שנים
לאחר מיתת האב מידי יקום על שם אביו כתיב יקום על שם אחיו כתיב ולא
על שם אביו אימא היכא דליכא אב דלשקול נחלה תתקיים מצוה יבום היכא
דאיכא אב [דלא] שקיל נחלה לא תתקיים מצוה יבום מידי יבום נחלה
תלה רחמנא יבומי מיבומי ואי איכא נחלה שקולי ואי לא לא שקיל יתיב ר'
הנינא קרא קמיה דר' ינאי ויתיב וקאמר הלכה כר' יהודה א"ל פוק קרי קריין
לברא אין הלכה כר' יהודה תני תנא קמיה דרב נחמן אין הלכה כר' יהודה א"ל
אלא כמאן כרבנן פשיטא (יחיד ורבים הלכה כרבים א"ל אסמיה א"ל לא את
הלכה אתנייד ומוקשה הוא דאקשי לך ואפכת ולמאי דאפכת שפיר אפכת:
מתני' החולץ ליבמתו הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו
הוא

שפסדה. קודם שהוקדשה מנחה זו היתה עליו צבלל היתר: ונאסרה.
כשהוקדשה וחזרה והותרה בהקטרת הקומץ: יכול סחור וכו'.
דמפרש: בשלמא לרבא דאמר רבנן הוה. ומצוה קתני ולא קתני
למצוה: ה"ק כו' ואילו אופס. את הקדשים אשר כופר צבס כי היכי

שבתחלה היתה עליו בכלל היתר נאסרה
וחזרה והותרה יכול תחזור להיתירה הראשון
ת"ל מצות האכל במקום קדוש מצוה
בשלמא לרבא דאמר הא מני רבנן היא הכא
הכי קאמר מצות האכל במקום קדוש מצוה
שבתחלה היתה עליו בכלל היתר רצה
אוכלה רצה אינו אוכלה נאסרה חזרה
והותרה יכול תחזור להיתירה הראשון רצה
אוכלה רצה אינו אוכלה רצה אינו אוכלה
והכתוב יואכלו אותם אשר כופר בהם
(מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרין
אלא רצה הוא אוכלה רצה בהן אחר אוכלה
ת"ל מצות האכל במקום קדוש מצוה אלא
לרב יצחק בר אבדימי דאמר אבא שאול היא
הכא מאי תרי גווני איכא וכי תימא רצה
לתאבון אוכלה רצה אכילה גסה אוכלה
אכילה גסה מי שמה אכילה והאמר ר"ל
האוכל אכילה גסה ב"ה"ב"ג פמור מלא
תעונה אלא רצה מצוה אוכלה רצה חמוץ
אוכלה והכתוב לא תאפה חמץ חלקם
אומר ריש לקיש דאפילו חלקם לא תאפה
חמוץ אלא רצה מצוה אוכלה רצה חלוט
אוכלה האי חלוט היכי דמי אי מצוה היא הא
מצוה היא ואי לא מצוה היא מצוה אמר
רחמנא לא לעולם אימא לך מצוה היא ולהכי
תנא ביה קרא לעבב אלא חלוט מצוה היא
דקאמרינן למאי הלכתא לומר דשארם יוצא
בה ידי חובתו בפסח אע"פ דחלטיה מעיקרא
כיון דהדר אפיה בתגור לחס עוני קרינא ביה
ואדס יוצא בה ידי חובתו בפסח: **מתני'** החולץ
ליבמתו הרי הוא כאחד מן האחים לנחלה ואם
יש שם אב נכסים של אב יבמותו ואם
זכה בנכסים של אחיו ר' יהודה אומר בין כך
ובין כך אם יש שם אב נכסים של אב: **גמ'**
פשיטא סד"א חליצה במקום יבום קיימא
ונשקול כולוה נכסי קמ"ל אי הכי הרי הוא
כאחד מן האחים אינו אלא אחד מן האחים מיבעי ליה אלא אלא אלא
ואפסדה מיבום לקנסיה קמ"ל: אם יש שם אב: דאמר מר האב קודם לכל
יוצאי ירכו: הכונס את יבמתו וכו': מ"ט יקום על שם אחיו אמר רחמנא והרי
קם: ר' יהודה אומר וכו': אמר עולא הלכה כר' יהודה וכן א"ר יצחק נפחא
הלכה כר' יהודה ואמר עולא ואיתניא ר' יצחק נפחא מ"ט דר' יהודה דכתבי
והיה הבכור אשר תלד בכבוד מה בכור לו בחיי האב אף האי גמי אין לו
בחי האב אי מה בכור נומל פי שנים לאחר מיתת האב אף האי נומל פי שנים
לאחר מיתת האב מידי יקום על שם אביו כתיב יקום על שם אחיו כתיב ולא
על שם אביו אימא היכא דליכא אב דלשקול נחלה תתקיים מצוה יבום היכא
דאיכא אב [דלא] שקיל נחלה לא תתקיים מצוה יבום מידי יבום נחלה
תלה רחמנא יבומי מיבומי ואי איכא נחלה שקולי ואי לא לא שקיל יתיב ר'
הנינא קרא קמיה דר' ינאי ויתיב וקאמר הלכה כר' יהודה א"ל פוק קרי קריין
לברא אין הלכה כר' יהודה תני תנא קמיה דרב נחמן אין הלכה כר' יהודה א"ל
אלא כמאן כרבנן פשיטא (יחיד ורבים הלכה כרבים א"ל אסמיה א"ל לא את
הלכה אתנייד ומוקשה הוא דאקשי לך ואפכת ולמאי דאפכת שפיר אפכת:
מתני' החולץ ליבמתו הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו
הוא

- א) לקמן ג. פסחים טו:
יומא סח: ג) יומא פ:
א) שבוטע טו: סוטה טו.
ב) מנחות נה: ד) ו' מנחות
ט: ו' ט"ז: ט) צ"ב קט"ה.
ו) ע"י לעיל ח: כ: כד:.
ז) נביכות ל: כמנחות טו.
ח) נביכות ט: ו' ט"ז:
ט) ויקרא ג' ט) ו' ו' ו' ו'
מנח"ט (ו) ויקרא י'
ל) ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
פסחים ק: ד"ה דלמא
ומוספות פ"ז כג. ד"ה פסח
ומוספות פ"ק קי. ד"ה
אכילה: ו) ו' ו' ו' ו' ו'
מנחות נג. ד"ה מ"ל מהיה:

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה ו"ה לא וכו'
דכתיב בסדר שמעוני
ואכלוה מצוה:

תוספות ישנים

- א) ו"ל (א) דמרי עניי הוו
מחילה גסה אכיל
כל זכרו והסית דעמו
מחילה עוד בשביל ימיר
לא מקריא חובה אכילה
אכילה גסה אכל היכא דלא
הסית דעמו אכ אכל הוא
ימיר מדאי שיהיה שבע
כפחות מקרי אוחה אכילה
אכילה גסה עוד י"ל דשתי
אכילה פסחים דלא מעבבא
דהא לא ממשעין מקרא
דלפי אכילה (שמות יד) כי
אס חולה וחקן (פסחים
סא) שאני רחוי כלל
לחילה אכל אכילה אכילה
גסה גמורה מותרת דפסח
מיהא קעבד אכל צבל
מקום אכילה גסה לא משע
אכילה ואין חילוק בחילה
גסה: שבועת אמייה רחמנא
פ"ה דכתיב ואכלוה מצוה
ולא נהירא דהא בשמיט על
מילואים כתיב והדורות
משעב לא ליפניו אלא נהירא
מצוה אמר רחמנא דמייב
ויקרא ו' א) לא תאפה חמץ
חלקם א"ר משום דמייב
ויקרא ז) ה) מצוה חמץ
זכה מיהא חמץ דמייב נהי
תנא ביה קרא לעבב וקשה
דלחין זה לעבב ממש שהרי
קרא אחרינא לא כתיב
למעוטי חלוט דהא אמרי'
לעולם מצוה היא ולא חוץ
בשום מקום לעבב אס לא
כתיב תרי קראי דמשמע
ששנה הכמוז לעבב וי"ל
לעבב לאו דוקא אלא ר"ל
לעבב שלא יפא חלוט אכל
זה אינו לעבב ממש כי תא
למצוה ולמאי דמשמית
ויחא דודאי לעבב נהי
מקרא דמנות חמץ דכתיב
כתיב קרא אחרינא למעוטי
חלוט דמייב מצוה מיהא
דהכי איתא במנחות מיהא
פ"י כל המנחות צ"ג נג ע"א:
מייב יבום נחלה הנה
רחמנא הוה דאמרינן דר'
צ"י יבום נחלה מצוה רחמנא
מייב אידך לא אכל אס אין
נחלה משום הכי לא קפח
מצוה יבום:

(א) נחלה דלחין וי"ל דמרי
עניי אכילה גסה הוה היכא
וכי.